

Pagina 3 • Soundbites online • Eind september gaat de website met 'sprekende kaart' van het Soundbites-project online. Het Meertens Instituut maakt met de kaart zo'n duizend uur geluidsopnames van gesprekken in dialect beschikbaar.

Pagina 4 • Social Media • Social Media op het internet worden steeds meer zelf een aantrekkelijk onderzoeksgebied.

Pagina 9 • Peter Doorn • DANS-directeur Peter Doorn noemt zichzelf een omnivoor en een handelaar in tweede-hands data. 'Ik vind alles interessant, als er maar data ter beschikking komen'.

Pagina 10 • Kohnstamm Instituut • De rubriek Focus besteedt deze aflevering aandacht aan het Kohnstamm Instituut dat dit najaar werd zelfstandig.

Pagina 12 • Kwaliteitsstempel • Een kwaliteitsstempel voor survey onderzoek is zo makkelijk nog niet, reageert Ineke Stoop op een suggestie in de vorige e-data.

EN VERDER

Agenda.....	2
Nieuws.....	3
Achtergrond.....	4,10
Sinds kort beschikbaar.....	11
Column.....	12
Gelezen.....	12

Brieven Van Gogh compleet digitaal

Negenhonderdtwee brieven van en aan Vincent van Gogh zijn sinds 6 oktober voor iedereen te bestuderen op de website <http://vangoghletters.org>. Het is voor het eerst dat de complete verzameling brieven van de schilder op deze manier is samengebracht en volledig digitaal beschikbaar gemaakt.

De website werd tegelijk met een zesdelige boekuitgave gelanceerd bij de opening door koningin Beatrix van een tentoonstelling over de brieven in het Van Gogh Museum in Amsterdam. Dat museum is samen met het Huygens Instituut verantwoordelijk voor het megaproject, waaraan vijf-tien jaar is gewerkt.

De brieven worden aangeboden in hoge resolutie facsimile maar ook als tekstbestanden in Nederlands en Engels, in verschillende vormen en steeds voorzien van uitvoerige annotaties en verantwoording. Ze zijn volledig doorzoekbaar en bevatten links naar alle schilderijen en kunstenaars waarnaar de brieven verwijzen. Daardoor zijn de gebruiksmogelijkheden en informatie zo compleet dat wetenschappelijk medewerker Hans Luijten van het museum tegenover *e-data@research* de bewering aandurfte: 'Ik zou niet weten wat wij op dit moment nog meer aan kunnen bieden'. Huygens-directeur Henk Wals ziet zulke mogelijkheden wel, maar dan in de sfeer van toegevoegde faciliteiten. 'Je zou er nog analyses van Van Goghs taalgebruik aan toe kunnen voegen of informatie over de plek waar hij zich op zeker moment bevond. We staan

Aquarel die van Gogh bijsluot bij brief 271: Bloeiende boomgaard met paartje: lente.

noeg maar aan het begin met digitale edities'. Als wetenschappelijke editie ziet echter ook Wals de brieven als de ultieme Van Gogh-uitgave: 'Dit is de beste digitale editie die er op dit moment in de wereld bestaat'.

Soortgelijke kwalificaties waren er op de presentatie voor de boekeditie, die eveneens alle brieven en een overvloed aan gerelateerd beeld bevat ('The art publishing event of the decade,' aldus de Britse Telegraph). Het project was volgens de bezorgers halverwege de jaren negentig nog bedoeld voor een vijfdelige en later zelfs voor een twaalfdelige boekuitgave: de ultieme en complete printuitgave. Na de millenniumwisseling rees wel het

besef dat de digitale vorm betere mogelijkheden zou bieden voor een complete annotatie en voor onderzoekers over de hele wereld om gebruik te maken van het materiaal. In 2004 viel het besluit om het streven naar volledigheid in de annotaties te richten op de webeditie terwijl, aldus Wals, 'van de boekenserie een aantrekkelijke publikatie voor een breder publiek zou worden gemaakt. De webeditie is de eigenlijke editie.' Dat die laatste versie in de publiciteit minder aandacht kreeg dan de fraaie, door Wim Crouwel vormgegeven boekenserie in drie talen vindt Wals niet verwonderlijk. 'De betrokken uitgeverij hebben voor deze uitgave grote finan-

ciële risico's genomen waarvoor we ze trouwens zeer erkentelijk zijn, en voor de verspreiding ervan is publiciteit belangrijk.'

Projectleider Peter Boot van het digitale deel van de editie ziet geen dreigende concurrentie tussen de gratis webeditie en de niet goedkope boekuitgave. 'We verwachten dat het boek goed verkocht zal worden. Het zijn twee verschillende soorten beleving die elkaar niet hoeven te bijten'. De site had op zijn eerste dag zo'n vijfduizend bezoekers en dat aantal liep in de loop van oktober uit tot vijftig duizend. Boot: 'We zijn benieuwd waar het zich stabiliseert als de publiciteitsgolf wat is weggeëbd'.

Extra Jubileumpagina's

Dit jaar is het vijfenvestig jaar geleden dat in Nederland het eerste digitale wetenschappelijk archief werd opgericht: de Steinmetz Stichting voor de sociale wetenschappen. Twintig jaar geleden werd het Nederlands Historisch Data Archief in het leven geroepen, vijftien jaar geleden het Wetenschappelijk Statistisch Agentschap en vijf jaar geleden het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie.

Reden voor data-instituut DANS waar de jubilerende instellingen nu deel van zijn, om het symposium 'Door Data Gedreven' te organiseren op 2 december in Den Haag. En voor *e-data@research* om in dit nummer vier extra pagina's op te nemen. Op het symposium en in de bijlage ligt het accent op de toekomst. De Steinmetz Stichting was een eenzame verkenner in het voorportaal van het digitale tijdperk. In-

middels heeft dat tijdperk de alfa- en gammawetenschappen volledig in zijn greep. Welke nieuwe mogelijkheden dienen zich aan? Welke innovatieve kansen liggen er, en welke creatieve oplossingen zijn al bedacht?

Lees het op pagina 4 t/m 8 van deze *e-data@research*.

Veel activiteiten in Open Access Week

In de internationale Open Access Week van 19 tot en met 23 oktober heeft de Nederlandse academische wereld van zich laten horen. Er waren veel verschillende activiteiten om de aandacht op Open Access te vestigen. Op verschillende universiteiten en hogescholen werden lezingen, symposia en workshops gehouden, bedoeld om onderzoekers te wijzen op de voordelen van open toegang tot onderzoeksresultaten en uit te leggen hoe dat kan. Zo organiseerde de universiteit Utrecht een goed bezochte lezing over citaties en zichtbaarheid en ontving Tim Berners Lee, de grondlegger van het World Wide Web, aan de Vrije Universiteit een eredoctoraat. Ook sportief kreeg Open Access aandacht: in Groningen deden de Open Access Runners van

de universiteitsbibliotheek mee aan de vier mijl van die stad. In de Leidse actie *Eerste Hulp bij Open Access* hielp een team van *OA dokters* dat de faculteiten bezocht met het digitaal beschikbaar stellen van publicaties. Daardoor konden bijna driehonderd wetenschappelijke publicaties worden toegevoegd aan het Leids Respositorium. Voor de mensen die niet bij deze activiteiten aanwezig konden zijn organiseerde DANS (Data Archiving and Networked Services) een online forum: de Open Data Speakers Corner. Op deze 'virtuele zeeppist' werd vanuit verschillende invalshoeken over de vrije toegang tot digitale gegevens gedebatteerd, met key-note bijdragen van bekende namen uit onderzoek, uitgeverij en bibliotheekwereld. Hier werd duidelijke

lijkt dat wetenschappelijke data mee moeten tellen als onderzoeksoutput, net als bij publicaties nu het geval is, althans volgens de meerderheid van stemmers op de poll van maandag.

De universitaire ict-organisatie SURF heeft in deze week de nationale website over Open Access www.openaccess.nl gelanceerd. Die geeft de Nederlandse situatie op het gebied van Open Access weer en biedt praktische informatie over Open Access publiceren in de verschillende vakgebieden. Daarnaast zijn er nieuwsberichten en korte films te vinden. Een zeer goed bezocht onderdeel van de site is *experts speak* waarin onder andere KNAW-voorzitter Robbert Dijkgraaf zijn visie geeft op de voordelen van Open Access. (Marjolein van den Dries)